

TE SZEMETED, Ő SZEMETE – MI SZEMETÜNK

Az illegális hulladékelhelyezés mértéke – a figyelmeztető, hatósági szankciókat felsoroló táblák ellenére – nem csökkent, sőt akadnak, akik szerint a hulladéktörvény legutóbbi módosítása további növekedést eredményezhet. Kíváncsiak voltunk, hogyan látják az érintett szervek és állami cégek ezt a rendkívül összetett problémát. Kinek a feladata az illegálisan elhelyezett hulladék elszállíttatása és megfelelő kezelése?

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: INGREEN

Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt., sajtóosztály

Az illegálisan elhelyezett, elhagyott hulladék elszállíttatása és megfelelő kezelése annak a kötelessége, akinek az ingatlanán található a hulladék. Amennyiben ez közterület, akkor a feladat elvégzése az adott település önkormányzatának kötelezettsége.

A jogszabály szerint az ingatlanon ellenőrizetlen körülmények között elhelyezett vagy elhagyott hulladék elszállítása és kezelése a hulladék tulajdonosát, korábbi birtokosát terheli, illetve ha ezt a kötelezettségét önként nem teljesíti, vagy nem állapítható meg a felelős, akkor végső soron az ingatlanhasználót. [Lásd a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (Ht.) 61. § (2)-(3) bekezdéseit.]

Közterület esetében a hulladék elszállítása és kezelése, ezzel a köztisztaság biztosítása a települési önkormányzatnak a Ht. mellett a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényben (Ötv.) is meghatározott feladata, amelyhez igénybe veheti a közszolgáltatót is, feltéve, hogy erre a közszolgáltatóval kötött hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződése kiterjed [Ht. 42. § (1) bekezdés e) pont és 61. § (4) bekezdés].

Ennek alapján, amennyiben a közszolgáltatónak a települési önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződése erre kiterjed, köteles a szerződés keretében elszállítani a hulladékot, amelyre vagy az önkormányzat kéri fel a közszolgáltatót, vagy saját maga végzi el a szerződés keretében. Az önkormányzat dönti el, hogy mikor tesz lépéseket az illegális hulladék felszámolására (erre nincs jogszabály, kivéve környezetvédelmi hatósági kötelezés esetén).

A költségeket az fizeti meg, aki az elszállításra köteles.

Budapest Főváros XIV. kerület Zugló Önkormányzata, Szabó Rebeka alpolgármester

Ahogy Budapest más kerületeiben, úgy sajnos Zuglóban is gyakori a hulladék illegális elhelyezése. Leggyakrabban építési törmeléktől, régi bútoroktól és veszélyes hulladéknak számító műszaki eszközöktől válnak meg ily módon az állampolgárok, de szinte mindenféle kommunális szeméttel is találkozhatunk közterületen. A tapasztalatunk az, hogy az emberek akár más kerületekből és az agglomerációból is átszállítják teherautókkal Zuglóba a hulladékot, hogy itt a kerület zöld területein, a beépítetlen kerületrészekben szabaduljanak meg a rakománytól. A másik „gócpont” az FKF Zrt. által

kihelyezett szelektív gyűjtők környéke, azok mellé is gyakran raknak le nem újrahasznosítható, nem a gyűjtődényekbe való hulladékot.

A közterületen illegálisan elhelyezett hulladékot a közterület tulajdonosának kell eltakarítani. Ez a tulajdonos a XIV. kerület esetében lehet a főváros (BKK) vagy a zuglói önkormányzat. A szelektív gyűjtők és azok környékének rendben tartása az FKF Zrt. feladata.

A helyi lakosoknak, lakossági bejelentéseknek nagy szerepük van az illegális lerakóhelyek feltérképezésében és felszámolásában. Amennyiben a lakók a kerület kezelésében lévő közterülettel kapcsolatban tesznek bejelentést, az önkormányzat intézkedik a takarításról.

Sajnos, amennyiben nincs tettenérés, nem lehet kideríteni a hulladékot illegálisan elhagyó személyét, nincs mód a bírságolásra, a takarítás költségeinek kiszámlázására, úgy az eltakarítást a közterület tulajdonosa (a főváros vagy a kerületi önkormányzat) fizeti, azaz tulajdonképpen adófizetői pénzből kell megtisztítani az utakat, tereket, parkokat.

A kerületi önkormányzat kezelésében és fenntartásában lévő területekről a veszélyesnek nem minősülő illegális hulladékok elszállítására 2016-ban kb. nettó 12,5 millió forintot költöttünk (amelyben nem szerepelt a zöldhulladékok költsége). 2017. július 1-ig a veszélyesnek nem minősülő illegális hulladékok elszállítására már nettó 12,4 millió forintot fordítottunk. (Az összeg tartalmazza a lerakóhelyi díjakat és egyéb kezelési költségeket is.)

Ha nem lenne illegálisan elhagyott hulladék, a takarításra fordított pénz fejlesztést, beruházást, felújítást szolgálhatna, tehát a szabálysértők az egész lakóközösséget – így saját magukat is – megkárosítják.

Tapasztalatunk szerint az egyetlen célravezető eszköz a tettenérés, mert így a bírságolás mellett arra is van esély, hogy a hulladékot az illegálisan elhelyezővel összeszedésük és elvitésük. Egyéb esetben rendkívül nehéz a cselekmény bizonyítása, a felelősségre vonás, és a kiszabható bírságnak önmagában nincs visszatartó ereje. A tettenérésben nagy segítséget jelentenek a közterületen elhelyezett kamerák, de hatékony a folyamatos járőrözés is.

Zuglóban az önkormányzati rendészet az a szervezet, amelynek tagjai rendszeresen járőröznek, és kiemelten figyelik azokat a területeket, ahol gyakori a hulladék illegális elhelyezése. Tavaly ilyen cselekmény miatt 139-szer intézkedtek a kerületben a rendészek, ebből 121 tettenérés volt, 73 esetben szabtak ki helyszíni bírságot, 66 elkövetővel szemben pedig szabálysértési eljárás indult. A hulladék illegális elhelyezése miatt kiszabott bírságok összege 2016-ban 1,5 millió

Fotó: Képszerkesztőség

forint volt. Sajnos idén sem csökkent ez a tendencia. 2017 első félévében 74 intézkedésből 60 volt tettenérés, 35 eset zárult feljelentéssel, és a helyszíni bírság összege hat hónap alatt 765 ezer forintot tett ki. A rendészek – amennyiben indokoltnak tartják – segítséget kérnek és kapnak a kerületi rendőröktől. (A Zuglói Önkormányzati Rendészet két tagja kapta meg márciusban az FKF Zrt. Aranyseprű díját azért, mert tavaly decemberben illegális hulladéklerakást akadályoztak meg az M3-as autópálya bevezetőjénél, a Kacsóh Pongrác úton. Az intézkedés közben az elkövető meg is támadta a két rendészt.)

A rendészet szoros együttműködésben dolgozik a kerületi rendőrséggel, így szükség esetén a két szervezet munkatársai közösen lépnek fel az elkövetőkkel szemben.

A tettesek megbüntetésével igyekszünk folyamatosan foglalkozni a megelőző kommunikációval, szemléletformálással is. Hosszabb távon az egyetlen megoldás az, ha az emberek végre megértik, környezetüknek és saját maguknak is kárt okoznak a hulladékok illegális elhelyezésével.

A veszélyesnek minősülő hulladékok elszállítása 2016-ban nettó 437 ezer forintba, idén ugyanezen hulladékok elszállítása és ártalmatlanítása eddig kb. nettó 340 ezer forintba került.

MÁV Zrt. Környezetvédelmi Iroda, dr. Wégnér Krisztina

A magyar jogszabály e kérdésben egyértelmű: az ingatlan tulajdonosának a felelőssége a saját területén lévő hulladék megfelelő kezelése. Tehát a MÁV Zrt.-nek a 7500 kilométer hosszú pályahálózaton és több ezer ingatlanon van ilyen felelőssége, függetlenül attól, hogy nem a társaság által termelt szemétről beszélünk. Természetesen, ha a saját hulla-

dékunkról van szó, azt szigorú szabályok szerint, a törvényi kötelezettségünknek megfelelően gyűjtjük, kezeljük, azonban az illegálisan elhelyezett hulladék esetén is igyekszünk még azelőtt lépni, hogy erre felszólítás érkezne az önkormányzat vagy a környezetvédelmi hatóság részéről, de ez szélmalomharc.

A MÁV esetében sajnos az adott terület bérlője vagy ismeretlen személyek is gyakran helyeznek el hulladékot illegálisan, mivel sok a nyitott ingatlanunk a vasúti működésből adódóan. Ilyenkor annyit tehetünk, hogy kitaraktatjuk a területet. A hulladék valós tulajdonosának kiletét ugyanis nagyon nehéz megállapítani, bizonyítani. Ebben a jelenlegi törvény nem nyújt sok segítséget.

A legutóbbi ilyen akcióra Budapest XIV. kerületében került sor. Az egyik bérlő, akivel szemben még bírósági eljárás van folyamatban, nagy mennyiségű hulladékot helyezett el a

Fotók: MÁV Zrt.
Kommunikációs Igazgatóság /
Soós Botond

*Rákospatak utca Zuglóban.
A felső képen a terület az ott hagyott illegális
hulladékkal szennyezve, lent a megtisztított terület*

MÁV-tól bérelt területen. Nem vártuk meg az eljárás végét, hanem saját költségen elvitettük a mintegy 10 ezer köbméternyi hulladékot egy erre engedéllyel rendelkező céggel. A MÁV-nak ez kb. 100 millió forintjába került, és 3 hetet vett igénybe a takarítás. Bár ez egy nagy szemétkerakot volt, de 2–5 millió forintos tételek havi szinten keletkeznek, miközben ezt az összeget a vasútvonalak, állomások fejlesztésére is el lehetne költeni. A szennyező pedig pont ennyi költségtől mentesül, ami valóban igazságtalan helyzet.

Nemrégiben a XIV. kerületi önkormányzattal együttműködve egy másik illegális hulladéklerakot is felszámoltunk, ami rámutatott a probléma egy további – szociális – aspektusára is. A területen ugyanis hajléktalanok élnek, ezért az önkormányzat szociális munkások bevonásával segítette a terület megtisztítását. Ez egyébként másfél hétig tartott, és 3,5 millió forintba került. A garázsor mögé behordott hulladék eredeti tulajdonosa megállapíthatatlan volt, a terület pedig itt is lezárhatatlan. A takarítás óta a polgárőrök gyakrabban járőröznek azon a környéken, elkeserítő, hogy ennek ellenére egy hétre rá már újra odahordták a szemetet.

Jelenleg nincs olyan gazdaságos megoldás, amellyel folyamatosan védetté tudnánk tenni ezeket a nyitott szakaszokat. Ha ugyanis ki szeretnénk építeni egy korrekt, a tettes beazonosítására is alkalmas megfigyelőrendszert, akkor két dologgal szembesülünk. Egyrészt a kiépítés és üzemeltetés költségeivel, másrészt azzal, hogy egyszerre kis mennyiségben hordják oda a szemetet, szabálysértési határérték alatt, így még feljelentést is nehéz tenni.

E két példából is látszik, hogy az illegális hulladékelhelyezés problémája igen összetett, amit csak az érintettek – állami szervek, hatóságok, önkormányzatok, cégek – összefogásával lehet megoldani (legalább részlegesen). Ebben a MÁV kész magára vállalni a kezdeményezést, és a folyamat élére állni. (Lásd interjúnkat a 16. oldalon.)

Összességében úgy látjuk, hogy a jelenlegi jogszabályi környezetben tehetetlenek vagyunk, és olyasmire fizetünk, ami nem a mi költségünk kellene, hogy legyen, miközben a megítélésünket is rontja a mások szemetete. Ezért kezdeményezünk a témában együttműködést, közös gondolkodást.

Az illegális hulladékelhagyás kezelésére köthetünk keretszerződéseket, amit meg is teszünk, de a nagyobb mennyiségű hulladékokra önálló eljárásokat kell kidolgoznunk, és ez

Fotó: MÁV Zrt.
Kommunikációs Igazgatóság /
Soós Botond

Szemétszedés a körvasút mentén

időigényes folyamat. A keretszerződések célja épp az, hogy gyorsan reagálhassunk a kisebb mennyiségű hulladékokra. Szerencsére a hulladékos piacon vannak korrekt, jó cégek, amelyek tudnak ajánlatokat adni. Szemben a közszolgáltatókkal, amelyekkel nem köthetünk ilyen szerződéseket. A jelenlegi jogszabály szerint ugyanis minket – mint gazdasági társaságot, amely a területükön helyezkedik el – abban az esetben szolgálhatnak ki, ha kommunális hulladékról van szó, de az illegálisan keletkező hulladék kezelésére nem tudnak velünk szerződni.

A MÁV feladatának érzi, hogy a többi érintettel közösen keressen megoldást az illegális hulladékelhelyezés mérséklésére. A teljes megszüntethetőségben nem hiszünk, de hogy jelentős javulást lehessen elérni, abban a vasúttársaság mindenképpen partner.

A CIKK MEGJELENÉSÉT A
FŐVÁROSI KÖZTERÜLET-FENNTARTÓ
NONPROFIT ZRT. TÁMOGATTA

FKF FŐVÁROSI KÖZTERÜLET-
FENNTARTÓ NONPROFIT ZRT.

BVK HOLDING TAGJA